
EURÓPAI UNIÓ

A hónap eseményei
az EU bel- és igazságügyi együttműködése terén
(november)

■ **AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI BELBIZTONSÁGI STRATÉGIA GYAKORLATI MEGVALÓSÍTÁSÁRÓL.** November 22-én mutatta be az Európai Bizottság a legújabb, a belügyi együttműködés szempontjából különösen figyelemre méltó közleményét, *Európai belbiztonsági stratégia a gyakorlatban: öt lépés egy biztonságosabb Európa felé* címmel¹. A közlemény célja lényegében az, hogy eleget tegyen a spanyol elnökség idején elfogadott Európai belbiztonsági stratégia által meghatározott kívánalomnak, amely szerint a bizottság feladata, hogy javaslatot tegyen azokra az intézkedésekre, amelyek segítségével a stratégiában rögzített feladatok, elvek és irányvonalak átülthetők a gyakorlatba. Ennek megfelelően a közlemény rögzíti azokat az intézkedésjavaslatokat, amelyek szerint a bizottság, a tagállamok és az uniós intézmények a következő négy évben közösen dolgozhatnak a stratégia célkitűzéseinek megvalósításán és ennek segítségével Európa belső biztonságának fejlesztésén. Az akcióterv öt célkitűzés eléréséhez igyekszik eszközrendszeri rendelni.

A szervezett bűnözés és a súlyos bűncselekmények elleni harc keretében kulcsfontosságúnak tartja a nemzetközi szervezett bűnözői hálózatok felszámolását. A cél elérése érdekében alapvető az említett bűnözői hálózatok azonosítása, majd szükséges azok leépítése, felszámolása, emellett pedig lényeges elem a gazdaság hatékonyabb védelme a bűnös vagyon beszívargása ellen, valamint a lefoglalás és a vagyonvisszaszerzés arányának, az efféle intézkedések végrehajtását elősegítő eljárások hatékonyságának növelése.

A terrorizmus megelőzése, illetve a radikalizáció és a toborzás elleni fellépés keretében a javasolt intézkedések kiemelik az adott közösség szerepét a megelőzésben, érteve ezen annak szükségességét, hogy az érintett közösség meghatározó szerepet vállaljon a cél elérésében. A terrorizmus finanszírozása, illetve a terrorista célokra használt eszközökhöz történő hozzájutás megakadályozása terén aktív munka folyik majd a következő időkben is, ideértve a pénzügyi információs adatok rendészeti célú felhasználására irányuló közös európai rendszer (EU TFTP) koncepciójának kidolgozását is. Ez a munka megkezdődött, ebben a hónapban a bizottság szakértői szemináriumot szerveztek annak megvitatására, a tagállamok milyen jogszabályi háttérrel és

¹ Communication from the Commission to the European Parliament and the Council. The EU Internal Security Strategy in Action: Five steps towards a more secure Europe Brussels, COM(2010) 673 final. 22. 11. 2010.

milyen technikai feltételek szerint tartják felállíthatónak a majdani EU TFTP rendszert. A közlekedésbiztonság fejlesztése minden közlekedési ágazat kapcsán hangsúlyosan jelen lesz, ebben a tárgykörben a bizottság 2011-ben tervezi egy részletes közlemény megjelentetését. Az elmúlt időszak eseményei ismét előtérbe helyezték a légi közlekedés védelmének kérdését, de a bizottság álláspontja szerint az egyéb közlekedési ágazatok védelmét növelő intézkedések sem hanyagolhatók el.

Mindenképpen szükségesnek mutatkozik a biztonság növelése a számítógépes térben is. Ezt elsősorban úgy kívánja elérni az Európai Bizottság, hogy a hatékonyabb fellépés érdekében különböző uniós fellépésekkel megpróbálja tovább növelni a tagállamok rendészeti és igazságügyi kapacitásait is, emellett nagy hangsúlyt helyezne a számítástechnikai támadások elleni védekezési kapacitások jelentős fejlesztésére. Ezen a területen azonban nélkülözhetetlen a magánszféra különböző szereplőivel történő együttműködés is.

Az unió belső biztonsága jelentősen fejleszthető a külső határok ellenőrzésének erősítésével, a határellenőrzés hatékonyságának fejlesztésével. Az intézkedések között elsőként szerepel az Eurosur felállítása, emellett természetesen továbbra is meghatározó elem a Frontex szerepének növelése, továbbá a bizottság hangsúlyozza az áruk külső határokon történő mozgásában rejlő veszélyek kezelésével kapcsolatos közös fellépés szerepét is.

A nemzeti hatóságok közötti együttműködés továbbfejlesztésében is rejlenek még olyan lehetőségek, amelyek elősegítenék az unió belső biztonságának garantálását. Az elmúlt időszak eseményei Európának is megmutatták, hogy a különböző krízisek és katasztrófák megfelelő kezelése érdekében jobb felkészültséget, rugalmasabb fellépést kell tanúsítani. A szolidaritási klauzula teljes érvényesülése mellett szükséges egy összveszély-megközelítésű fenyegetettség-elemzés elkészítése, illetve egy olyan európai szintű, közös kapacitás kiépítése, amely képes gyorsan és hatékony válaszokat adva reagálni a katasztrófahelyzetekre. A tanács novemberi ülésén következtetéseket fogadott el a katasztrófa megelőzés finanszírozásának innovatív megoldásairól. A tanácsi következtetések illeszkednek az Európa 2020 stratégia által meghatározott célkitűzésekhez. A közlemény mellékletében az egyes intézkedések megvalósításához rendelt határidőkről is tájékozódhatunk.

■ **A NOVEMBERI BEL- ÉS IGAZSÁGÜGYI TANÁCS EREDMÉNYEI.** *Albánia és Bosznia-Hercegovina vízumentességének elfogadása a nyugat-balkáni vízumliberalizáció újabb jelentős mérföldköve. A novemberi bel- és igazságügyi tanácsülés egyhangú döntése nyomán, 2010. december közepétől az említett államok biometrikus útvéllal bíró polgárai immár vízum igénylése nélkül kapnak lehetőséget rövid távú, maximum kilencvennapos uniós tartózkodásra. A most kedvezményezett országok nehéz utat tet-*

EURÓPAI UNIÓ

tek meg, hiszen a vízumentesség eléréséhez az okmánybiztonságuk, illetve a határ-ellenőrzésük fejlesztése mellett jelentős reformokat kellett bevezetniük a szervezett bűnözés és a korrupció elleni nemzeti fellépésük erősítése és az emberi jogok nagyobb tisztelete terén is. Az Európai Bizottság folyamatosan ellenőrizte a két ország felkészültségét, mielőtt a vízumliberalizációs csomag egy újabb részletét terjesztette volna a tanács elé pozitív döntési javaslatlall. Az unió tagállamainak támogatása csak további reformok végrehajtására biztathatja a nyugat-balkáni országokat, annak érdekében, hogy integrációs perspektívájuk is napirenden maradjon.

A tanács az ülés után kérte az Európai Parlamentet Grúzia vízumentességi megállapodásának jóváhagyására, valamint ezzel párhuzamosan kérte a parlament hozzájárulását a Grúziával aláírt visszafogadási megállapodás jóváhagyására is.

A belügyminiszterek jóváhagyták az *Europol 2011. évi munkaprogramját*, tájékoztatásul továbbították az Európai Parlamentnek is. 2010 az Europol számára az átalakulás éve volt. Az új jogi keret és stratégia által generált változások okán Rob Wainwright, az Europol igazgatója új szervezeti struktúra kialakítását tűzte ki célul, erre építve a 2011-es évben az Europol sokkal hatékonyabb munkát végezhet majd, célkitűzéseit eredményesebben megvalósíthatja. Természetesen a tervezett lépések a stratégiai célkitűzések, azaz az operatív műveletek segítése, információs csomópontként működés, új technikák fejlesztése és terjesztése köré szerveződnek, mindezt frissített, átszervezett struktúrában kívánja megvalósítani az Europol jövőre.

A bizottság a tanácsülésen bemutatta az *EU kábítószer elleni cselekvési tervével (2009–2012) kapcsolatban elért eredmények 2010. évi felülvizsgálatáról* szóló jelentését². A jelentés elsősorban a tagállamoknál végzett írásbeli felmérésen alapul, de tartalmát kiegészíti a Kábítószer és kábítószer-függőség európai megfigyelőközpontja (EMCDDA) és az Europol által készített elemzés is. A jelentés konklúziói alapján megállapítható, hogy az eddig megtett uniós erőfeszítések és az együttműködés szorosabbra fűzése néhány területen jelentős eredményt hozott. Ez azonban a bűnözés elleni harc, illetve a közegészségügy olyan területe, ahol folyamatosan újdonságok jelennek meg, és ezek figyelembevételével kell kidolgozni a megfelelő válaszlehetőségeket. Az új típusú kábítószer gyorsan kikerülnek a piacokra, ezért a politikai döntéshozatalnak is gyorsan kell követnie a változásokat. Jelenleg az új anyagok egy része esetében nehéz fellépni, hiszen azokat a tiltott kábítószer jogszervi alternatívájaként forgalmazzák, legtöbbjük könnyen előállítható és terjeszthető, ez a jelenség átfogó politikai válaszokat igényel. A jelentés kiemelt problémaként kezeli a kábítószer-használattal összefüggő halálesetek számának növekedését, ez min-

2 <http://register.consilium.europa.eu/pdf/hu/10/st15/st15671.hu10.pdf> Brüsszel, 2010. 11. 5. A bizottság jelentése az EU kábítószer elleni cselekvési tervével (2009–2012) kapcsolatban elért eredmények 2010. évi felülvizsgálatáról COM (2010) 630 végleges.

EURÓPAI UNIÓ

denképpen határozott és gyors fellépést igényel. A keresletcsökkentés politikájára és a harmadik országokkal való szoros együttműködésre továbbra is nagy hangsúlyt kíván helyezni a bizottság. Arra buzdítja a tagállamokat, hogy a gazdasági válság miatt bekövetkező pénzügyi megszorítások kidolgozásánál ügyeljének arra, hogy a kábítószerek elleni politikájuk ne csorbuljon.

A tanács állásfoglalást fogadott el a *célközvetési egységek informális európai hálózata (ENFAST)* létrehozásának ösztönzéséről; ezt a kezdeményezést a belga elnökség nyújtotta be szeptemberben. Az állásfoglalás a hálózat felállítása érdekében arra biztatja azokat a tagállamokat, amelyeknek nincs ilyen speciális egységük, hogy állítsanak fel ilyet, és jelöljenek kapcsolattartó pontot is a hálózatba. Ezeknek az egységeknek, de a legalább kapcsolattartó pontnak célszerű lenne megteremteni a 24 órás elérhetőségét. Az informális hálózat kapcsolattartói évente legalább egyszer személyesen is találkoznának, az üléseket a soros elnökség hívná össze, és meghívna az Eurojust, az Eurojust és az Európai Bizottság képviselőjét is. A hálózati találkozón a résztvevők megvitathatják az egyes tagállamok bűnüldöző rendszereinek különbségeit, a határokon átnyúló együttműködés esetleges jogi és gyakorlati akadályait, megoszthatják egymással a legjobb gyakorlatokat, az operatív tapasztalatokat és a prioritások megállapítására vonatkozó módszereiket. Helyt adhat ez a hálózat a személyek átadására vonatkozó gyakorlati intézkedések koordinálásának, az európai elfogatóparancs hatálya alá tartozó személyek tartózkodási helyének meghatározásának és a személyek elfogására irányuló együttes fellelések elősegítésének. Lehetőség nyílna továbbá közös képzési programok szervezésére is.

A novemberi ülésen a miniszterek elfogadták a *vegyi, biológiai, radiológiai és nukleáris (CBRN) anyagokkal elkövetett terroristatámadásokra való felkészültségről és az azokra történő reagálásról szóló tanácsi következtetéseket is*. Tekintettel arra, hogy az ilyen típusú támadások súlyos következményekkel járhatnak, a tagállamok szerint mindez szükségessé teszi a lakosság, a tulajdon és a környezet szempontjából a hatóságok koordinált és multidiszciplináris reagálását. A következtetések elfogadása nem jelenti azt, hogy e kérdések kezelése kikerülne a tagállamok hatásköréből, csupán a szubszidiaritás és az arányosság elve figyelembevételével kidolgozható elvrendszer rögzítésére törekszik, és mint minden ilyen jellegű kezdeményezés, az együttműködés hatékonyságának fejlesztést célozza mind a tagállamok, mind az unió szintjén. Tekintettel arra, hogy a CBRN-anyagokkal elkövetett támadások többnyire speciális válaszlépést is igényelhetnek, erre a tagállamok reagálási terveiben is tekintettel kell lenni. Szimulációk útján célszerű tesztelni a tagállami terveket. Az információk és a legjobb gyakorlatok cseréje ezen a területen is elengedhetetlen.

Összeállította: Asztalos Erika és Szabó Adrienn